

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 24.3.2014
COM(2014) 179 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Σχέδιο δράσης για το μέλλον της βιολογικής παραγωγής στην Ευρωπαϊκή Ένωση

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Σχέδιο δράσης για το μέλλον της βιολογικής παραγωγής στην Ευρωπαϊκή Ένωση

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η βιολογική παραγωγή είναι ένα συνολικό σύστημα διαχείρισης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και της παραγωγής τροφίμων, το οποίο συνδυάζει βέλτιστες περιβαλλοντικές πρακτικές, υψηλό βαθμό βιοποικιλότητας, τη διατήρηση των φυσικών πόρων και την εφαρμογή υψηλού επιπέδου προτύπων μεταχείρισης των ζώων με μία μέθοδο παραγωγής που ανταποκρίνεται στην προτίμηση ορισμένων καταναλωτών σε προϊόντα που παράγονται με φυσικές ουσίες και διεργασίες.

Τα τελευταία έτη, λόγω της σταθερά αυξανόμενης ζήτησης, η αγορά βιολογικών προϊόντων στην ΕΕ σημείωσε σημαντική ανάπτυξη (19,7 δισεκατομμύρια ευρώ με ρυθμό ανάπτυξης 9% το 2011¹). Παράλληλα, κατά την τελευταία δεκαετία, ο αριθμός των παραγωγών βιολογικών προϊόντων, καθώς και οι εκτάσεις βιολογικής παραγωγής αυξήθηκαν με ταχείς ρυθμούς. Κάθε έτος, 500.000 εκτάρια γεωργικής γης μετατρέπονται σε εκτάσεις βιολογικής παραγωγής στην Ένωση. Την περίοδο 2000-2012, η συνολική έκταση βιολογικής παραγωγής² σημείωσε μέση ετήσια αύξηση 6,7% και εκτιμάται ότι ανήλθε σε 9,6 εκατομμύρια εκτάρια, τα οποία αντιστοιχούν στο 5,4% της συνολικής χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης στην ΕΕ. Επίσης, η βιολογική υδατοκαλλιέργεια αναπτύσσεται ταχέως μετά τη θέσπιση κανόνων σε επίπεδο ΕΕ το 2009.

Ο τομέας της βιολογικής παραγωγής περιλαμβάνει παραγωγούς των κλάδων της γεωργίας και της υδατοκαλλιέργειας, καθώς και τους προμηθευτές τους, παραγωγούς και διανομείς τροφίμων που συμμορφώνονται όλοι με αυστηρούς κανόνες.

Η συνολική πρόκληση που αντιμετωπίζει ο τομέας της βιολογικής παραγωγής είναι να διασφαλίσει τη σταθερή αύξηση της προσφοράς και της ζήτησης, διατηρώντας ταυτόχρονα την εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Είναι απαραίτητο να εξασφαλισθεί η αξιοπιστία του συστήματος και η προστιθέμενη αξία με μακροπρόθεσμη προοπτική.

Η φιλοδοξία του σχεδίου δράσης είναι να στηρίξει την ανάπτυξη του τομέα, καθώς και τις επικείμενες αλλαγές του νομοθετικού πλαισίου, ιδίως με τη διερεύνηση νέων μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων επιλογών για λύσεις στις προκλήσεις της προσφοράς και της ζήτησης.

Το παρόν σχέδιο δράσης συμβάλλει επίσης στους στόχους που έχουν τεθεί στη στρατηγική «Ευρώπη 2020»³, και στην αναθεωρημένη Κοινή Γεωργική Πολιτική. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί πρωταρχικό στόχο της βιολογικής παραγωγής,

¹ Εκτίμηση του Ερευνητικού Ινστιτούτου Βιολογικής Γεωργίας (FiBL).

² Συνολική έκταση βιολογικών καλλιεργειών (εκτάρια) (πιστοποιημένες εκτάσεις και εκτάσεις σε μετατροπή) - συνολική έκταση, συμπεριλαμβανομένων καλλιεργειών αρόσιμης γης, μόνιμων βοσκοτόπων (λειμώνων και λιβαδιών), μόνιμων καλλιεργειών, γης υπό αγρανάπαυση στο πλαίσιο αμειψισποράς.

³ COM(2010)2020: «Ευρώπη 2020: Στρατηγική για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη».

το σχέδιο δράσης συμβάλλει επίσης στους στόχους του 7ου προγράμματος δράσης για το περιβάλλον έως το 2020⁴.

Με το παρόν σχέδιο δράσης θα προαχθούν περαιτέρω συμπράξεις και θα κινητοποιηθούν παράγοντες που συμμετέχουν στην εφαρμογή του, ιδίως κράτη μέλη και ενδιαφερόμενοι φορείς.

2. ΓΕΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το 2004, η Επιτροπή εξέδωσε το πρώτο της ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης για τα βιολογικά τρόφιμα και τη γεωργία⁵, με σκοπό την προαγωγή και ενίσχυση του κλάδου της βιολογικής παραγωγής. Οι περισσότερες από τις 21 δράσεις του σχεδίου του 2004 έχουν υλοποιηθεί, ιδίως η δημιουργία του νέου λογότυπου βιολογικής παραγωγής της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής «το λογότυπο βιολογικής παραγωγής της ΕΕ»).

Μετά το 2004, το Συμβούλιο επανεξέτασε τη νομοθεσία για τη βιολογική γεωργία το 2007, και η Επιτροπή έχει εκδώσει πρόταση για νέο κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη βιολογική παραγωγή και την επισήμανση των βιολογικών προϊόντων, και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 834/2007⁶.

Με το νέο σχέδιο δράσης για το μέλλον της βιολογικής παραγωγής στην Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζονται ορισμένα από τα προβλήματα που εντοπίστηκαν κατά την ανάλυση εκτίμησης επιπτώσεων η οποία διενεργήθηκε για την επανεξέταση της πολιτικής της ΕΕ για τη βιολογική παραγωγή⁷. Η ανάλυση βασίστηκε σε εκτενείς διαβουλεύσεις με ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων. Οι ευρωπαίοι πολίτες επέδειξαν έντονο ενδιαφέρον για το θέμα, με τη συμμετοχή τους σε διαδικτυακή διαβούλευση (από τον Ιανουάριο έως τον Απρίλιο 2013), στο πλαίσιο της οποίας ελήφθησαν σχεδόν 45.000 απαντήσεις.

Κατά τη διάρκεια της διαβούλευσης, οι ενδιαφερόμενοι πρότειναν στην Επιτροπή να εκδώσει νέο σχέδιο δράσης. Από το 2004, 15 κράτη μέλη έχουν καταρτίσει σχέδια δράσης για την ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο⁸.

3. ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΟΣΩΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ ΣΕ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Το παρόν σχέδιο δράσης παρουσιάζει τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη βιολογική παραγωγή, τους ελέγχους και το εμπόριο βιολογικών προϊόντων για την επόμενη δεκαετία. Το σχέδιο δράσης πρόκειται επίσης να συμβάλει στην ομαλή μετάβαση στο νέο νομικό πλαίσιο που θα εφαρμοστεί έως το τέλος της δεκαετίας.

Το ευρωπαϊκό σύστημα βιολογικής παραγωγής και ελέγχων δημιουργήθηκε το 1991 για μια εξειδικευμένη αγορά, η οποία χαρακτηριζόταν από περιορισμένο αριθμό καταναλωτών και παραγωγών. Οι πρόσφατες εξελίξεις ως προς την προσφορά και τη ζήτηση δείχνουν ότι είναι

⁴ Απόφαση αριθ. 1386/2013/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2013, σχετικά με γενικό ενωσιακό πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον έως το 2020 «Ευημερία εντός των ορίων του πλανήτη μας».

⁵ COM(2004)415 τελικό.

⁶ Παραπομπή στην πρόταση.

⁷ Η μελέτη εκτίμησης επιπτώσεων είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/governance/impact/ia_carried_out/cia_2013_en.htm

⁸ Βλέπε το χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ ερευνητικό πρόγραμμα: ORGAP, διαθέσιμο στη διεύθυνση: <http://www.orgap.org/>

καιρός να προσαρμοστεί και να βελτιωθεί το σύστημα της Ένωσης για τα βιολογικά τρόφιμα και τη βιολογική γεωργία. Η δημόσια διαβούλευση κατέδειξε ότι οι ευρωπαίοι καταναλωτές αναμένουν υψηλά πρότυπα για την παραγωγή και τους κανόνες ελέγχου της βιολογικής γεωργίας.

Σημαντική πρόκληση αποτελεί η επέκταση της ζήτησης και η κάλυψή της χωρίς να διακυβευθεί η εμπιστοσύνη των καταναλωτών στις αρχές της βιολογικής γεωργίας και στην ποιότητα των βιολογικών προϊόντων. Από την άποψη αυτή, οι υπερβολικά πολλές εξαιρέσεις από τους κανόνες, εκ των οποίων ορισμένες έχουν καταστεί παρωχημένες στο πλαίσιο των μεταβαλλόμενων συνθηκών της αγοράς, απειλούν να υπονομεύσουν την ακεραιότητα της βιολογικής γεωργίας. Τα βιολογικά τρόφιμα και η βιολογική γεωργία ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της κοινωνίας όσον αφορά την προστασία του περιβάλλοντος, την ποιότητα των τροφίμων, ιδίως σε σχέση με τη μη χρήση συνθετικών χημικών ουσιών και ΓΤΟ σε ολόκληρη την αλυσίδα παραγωγής⁹. Κατά την αναζήτηση τρόπων ανταπόκρισης στην αύξηση της ζήτησης, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή σε ό,τι αφορά τους σύνθετους κανόνες που δυσχεραίνουν την πρόσβαση των μικρών επιχειρήσεων στο σύστημα βιολογικής παραγωγής. Επιπλέον, η εναρμόνιση των κανόνων βιολογικής παραγωγής πρέπει να στοχεύει σε φιλόδοξους και αυστηρούς κανόνες, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη την πραγματικότητα του κλάδου παραγωγής.

Ένα άλλο στοιχείο το οποίο πρέπει να συνεκτιμηθεί είναι η πίεση της ζήτησης, η οποία αυξάνει επίσης τον κίνδυνο πρακτικών απάτης ή άλλων εσκεμμένων παραβάσεων. Αυτές όχι μόνο βλάπτουν το συμφέρον των καταναλωτών και προκαλούν οικονομικές ζημιές στρεβλώνοντας τον ανταγωνισμό, αλλά μπορούν επίσης να επηρεάσουν αρνητικά και τη φήμη των επιχειρήσεων βιολογικής παραγωγής που συμμορφώνονται με τους κανόνες.

Τα εισαγόμενα προϊόντα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην προσφορά βιολογικών προϊόντων. Από αυτή την άποψη, οι σχετικοί κανόνες πρέπει να εγγυώνται την ανάπτυξη του εμπορίου βιολογικών προϊόντων, προλαμβάνοντας παράλληλα την αλλοίωση των αρχών της βιολογικής γεωργίας ή την αποδυνάμωση του συστήματος ελέγχου.

Η βιολογική παραγωγή πρέπει να διατηρεί τον καινοτόμο ρόλο της, επηρεάζοντας και τη μη βιολογική παραγωγή με τους κανόνες της και τις εφαρμοζόμενες τεχνικές.

Προκειμένου να ανταποκριθεί στις προκλήσεις που παρουσιάστηκαν ανωτέρω, η Επιτροπή απέδωσε ιδιαίτερη προσοχή στις πιθανές συνέργειες μεταξύ πολιτικών και μέσων της ΕΕ, στις καινοτόμες ιδέες που προέκυψαν από διαβουλεύσεις, στη σύνδεση με ερευνητικές πρωτοβουλίες, στην ανάγκη βελτίωσης της εμπιστοσύνης και της ενημέρωσης των καταναλωτών καθώς και του εμπορίου με τρίτες χώρες.

Ως εκ τούτου, το σχέδιο δράσης για την περίοδο έως το 2020 θα εστιάσει σε τρεις τομείς προτεραιότητας. Ο πρώτος είναι η αύξηση της ανταγωνιστικότητας των παραγωγών βιολογικών προϊόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω των ακόλουθων:

- ενίσχυση της ευαισθητοποίησης και των συνεργειών με τα μέσα της ΕΕ που αφορούν τη βιολογική παραγωγή,
- αντιμετώπιση των τεχνικών κενών στη βιολογική παραγωγή, μέσω της έρευνας, της καινοτομίας και της διάδοσής τους,

⁹ Βλέπε έκθεση σχετικά με τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης για την αξιολόγηση της πολιτικής της ΕΕ για τη βιολογική γεωργία (15 Ιανουαρίου – 10 Απριλίου 2013), διαθέσιμη στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/agriculture/organic/files/eu-policy/of_public_consultation_final_report_en.pdf

- αύξηση της πληροφόρησης σχετικά με τον τομέα της βιολογικής παραγωγής, καθώς και την αγορά και το εμπόριο.

Ο δεύτερος τομέας προτεραιότητας είναι η εδραίωση και η αύξηση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών στο ευρωπαϊκό σύστημα για τα βιολογικά τρόφιμα και τη βιολογική γεωργία, καθώς και της εμπιστοσύνης στα εισαγόμενα βιολογικά προϊόντα, ιδίως σε ό,τι αφορά τα μέτρα ελέγχου.

Ο τρίτος τομέας προτεραιότητας είναι η ενίσχυση της εξωτερικής διάστασης του συστήματος βιολογικής παραγωγής της ΕΕ.

4. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

4.1. Ενίσχυση της ενημέρωσης και των συνεργειών των μέσων της ΕΕ

Η μεταρρυθμισμένη ΚΓΠ που εφαρμόζεται από το 2014 και εξής περιλαμβάνει νέα ή αναθεωρημένα μέτρα στήριξης τα οποία μπορούν να εφαρμοστούν στους παραγωγούς βιολογικών προϊόντων.

Πρώτα από όλα, η ΚΓΠ αναγνωρίζει τους γεωργούς που εφαρμόζουν βιολογικές μεθόδους ως «πράσινους εξ ορισμού» κατά την έννοια του καθεστώτος άμεσων ενισχύσεων, καθώς δικαιούνται εκ των πραγμάτων να λαμβάνουν «πράσινη» ενίσχυση.

Επιπλέον, στο νέο πλαίσιο αγροτικής ανάπτυξης¹⁰ προτείνεται ένα νέο ειδικό μέτρο για τη στήριξη της βιολογικής γεωργίας, τόσο για τη μετατροπή σε βιολογική γεωργία όσο και για τη διατήρηση των πρακτικών βιολογικής γεωργίας. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να εξετάσουν στα αντίστοιχα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης την εφαρμογή και την κατάλληλη χρήση του εκτενούς καταλόγου μέτρων που αφορούν επίσης τους γεωργούς ή τις επιχειρήσεις που εφαρμόζουν βιολογικές μεθόδους. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται: η συνεργασία μεταξύ διαφόρων παραγόντων της αλυσίδας τροφίμων, όσον αφορά, μεταξύ άλλων, την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων, διεργασιών, πρακτικών και τεχνολογιών· η στήριξη επενδύσεων σε υλικά στοιχεία του ενεργητικού, συμπεριλαμβανομένων μη παραγωγικών επενδύσεων που γίνονται για αμιγώς περιβαλλοντικούς σκοπούς· η υποστήριξη συστημάτων ποιότητας για τα γεωργικά προϊόντα· γεωργοπεριβαλλοντικά και κλιματικά μέτρα που αφορούν τις βιολογικές γεωργικές εκμεταλλεύσεις, τα οποία δεν αλληλεπικαλύπτονται με τις απαιτήσεις της βιολογικής γεωργίας.

Αυξημένη αποδοτικότητα ως προς τη χρήση των διαθέσιμων μέτρων στήριξης σε προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης μπορεί να επιτευχθεί λαμβάνοντας υπόψη την ανάλυση της παρούσας κατάστασης του τομέα βιολογικής γεωργίας και του δυναμικού της αγοράς στο εκάστοτε κράτος μέλος ή περιφέρεια¹¹. Η εν λόγω ανάλυση πρέπει να αποτελεί τη βάση για την επιλογή συναφών μέτρων αγροτικής ανάπτυξης, συνοδευόμενων από κατάλληλη κατανομή πόρων.

Η βιολογική παραγωγή μπορεί επίσης να προαχθεί μέσω θεματικών υποπρογραμμάτων στο πλαίσιο των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης. Ως πλέον συναφές θεματικό υποπρόγραμμα, από άποψη περιεχομένου και χρηματοδότησης, μπορεί να θεωρηθεί εκείνο που αφορά τόσο τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, όσο και τη βιοποικιλότητα. Ωστόσο και άλλα θεματικά υποπρογράμματα όπως

¹⁰ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1305/2013.

¹¹ Βλέπε μελέτη "Use and Efficiency of Public Support Measures addressing Organic Farming" (Χρήση και αποδοτικότητα των μέτρων δημόσιας στήριξης για τη βιολογική γεωργία), Νοέμβριος 2011, διαθέσιμη στη διεύθυνση: http://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/organic-farming-support_en.htm

εκείνα για τις μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις και τις βραχείες αλυσίδες εφοδιασμού μπορούν επίσης, σε κάποιον βαθμό, να είναι συναφή με τη βιολογική γεωργία.

Επιπλέον, η υποχρέωση των κρατών μελών να προβλέπουν ελάχιστη δαπάνη 30% της συνολικής συνεισφοράς του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης σε κάθε πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης σε σχέση με μέτρα που αφορούν περιβαλλοντικά ζητήματα και ζητήματα σχετικά με το κλίμα, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων για τη βιολογική γεωργία, μπορεί να διαδραματίσει πολύ θετικό ρόλο στην ενθάρρυνση της χρηματοδοτικής στήριξης και, κατά συνέπεια, στην ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας και στην παροχή χρηματοδοτικής στήριξης στον τομέα αυτόν.

Ως συνέπεια της ανανεωμένης επικέντρωσης στην προαγωγή της υδατοκαλλιέργειας στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής πολιτικής (ΚΑΠ), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ) θα στηρίζει επίσης πρακτικές βιολογικής υδατοκαλλιέργειας.

Η Επιτροπή συνιστά στα κράτη μέλη να χρησιμοποιήσουν τις ευκαιρίες και τα εργαλεία για τη στήριξη της βιολογικής γεωργίας που τίθενται στη διάθεσή τους από το νέο νομικό πλαίσιο για την αγροτική ανάπτυξη, στη γαλάζια ανάπτυξη και στην κοινή αλιευτική πολιτική.

Λαμβάνοντας υπόψη τις σημαντικές πρόσφατες αλλαγές στην ΚΓΠ, συνιστάται η ταχεία αύξηση της ενημέρωσης μεταξύ γεωργών και αγροτικών παραγόντων σχετικά με τα διαθέσιμα μέτρα στήριξης της βιολογικής γεωργίας που περιέχονται σε συναφή μέσα προτεινόμενα στο πλαίσιο της νέας ΚΓΠ και της ΚΑΠ (δράσεις 1 και 2).

Οι θετικές επιδράσεις της βιολογικής γεωργίας στο περιβάλλον συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020¹², της ανακοίνωσης σχετικά με την πράσινη υποδομή¹³, της θεματικής στρατηγικής για την προστασία του εδάφους¹⁴ και της περιβαλλοντικής νομοθεσίας, όπως οι οδηγίες για τα πτηνά¹⁵ και τους οικοτόπους¹⁶, η οδηγία για τη νιτρορύπανση¹⁷, η οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα¹⁸, η οδηγία για τα εθνικά ανώτατα όρια εκπομπών¹⁹.

Δράση 1: Η Επιτροπή θα δημοσιεύσει ένα πληροφοριακό έγγραφο το 2014, το οποίο θα απευθύνεται σε γεωργούς, βιομηχανίες μεταποίησης και λιανικούς πωλητές βιολογικών προϊόντων, και στο οποίο θα παρουσιάζονται οι κανόνες που θα εφαρμοστούν στη βιολογική παραγωγή, τη μεταποίηση και την εμπορία βιολογικών προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων που θα εφαρμοστούν στη μετατροπή, καθώς και τα μέτρα στήριξης στο πλαίσιο της ΚΓΠ.

Δράση 2: Η Επιτροπή θα συμπεριλάβει τη βιολογική γεωργία ως ειδικό θέμα στην επικείμενη πρόσκληση υποβολής προτάσεων για στήριξη σε μέτρα ενημέρωσης που προορίζονται για γεωργούς και παραγωγούς όσον αφορά την κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ). Στο πλαίσιο των οδηγιών χρηματοδότησης του ΕΤΘΑ, θα επισημανθούν επίσης οι ευκαιρίες για τη βιολογική

¹² COM(2011) 244 τελικό, «Η ασφάλεια ζωής μας, το φυσικό μας κεφάλαιο: στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020».

¹³ SWD(2013) 155 τελικό, «Πράσινη υποδομή (ΠΥ) – Ενίσχυση του φυσικού κεφαλαίου της Ευρώπης».

¹⁴ COM(2006) 231 τελικό, «Θεματική στρατηγική για την προστασία του εδάφους».

¹⁵ Οδηγία 2009/147/ΕΚ.

¹⁶ Οδηγία 43/92/ΕΟΚ.

¹⁷ Οδηγία 91/676/ΕΟΚ.

¹⁸ Οδηγία 2000/60/ΕΚ.

¹⁹ Οδηγία 2001/81/ΕΚ.

υδατοκαλλιέργεια.

4.2. Διασφάλιση της ενημέρωσης για το σύστημα βιολογικής παραγωγής της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του λογότυπου βιολογικής παραγωγής της ΕΕ

Οι δράσεις για την ενημέρωση σχετικά με τα βιολογικά προϊόντα και την προώθησή τους μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην αύξηση των ευκαιριών της αγοράς για τους παραγωγούς που εφαρμόζουν βιολογικές μεθόδους. Κατ' αυτήν την έννοια, η ευρωπαϊκή πολιτική για τις δραστηριότητες ενημέρωσης σχετικά με τα βιολογικά προϊόντα και προώθησής τους στην εσωτερική αγορά και σε τρίτες χώρες προσφέρει ευκαιρίες χρηματοδότησης στις επιχειρήσεις ώστε να αναλάβουν εκστρατείες με στόχο την αύξηση της ενημέρωσης των καταναλωτών σχετικά με τα κύρια χαρακτηριστικά του συστήματος βιολογικής παραγωγής, τα ειδικά προϊόντα που παράγονται σύμφωνα με τους κανόνες βιολογικής παραγωγής της ΕΕ, το σύστημα ελέγχου της ΕΕ και το λογότυπο βιολογικής παραγωγής της ΕΕ (δράση 3).

Για τους καταναλωτές, η παρουσία του λογότυπου βιολογικής παραγωγής της ΕΕ στις ετικέτες των τροφίμων αποτελεί το βασικό μέσο αναγνώρισης των βιολογικών προϊόντων. Η χρήση του λογότυπου της ΕΕ, που δημιουργήθηκε το 2010, είναι υποχρεωτική από το 2012 στη συσκευασία όλων των προσυσκευασμένων βιολογικών τροφίμων που παράγονται στην ΕΕ. Τον Νοέμβριο 2013, 25% των ερωτηθέντων δήλωσαν ότι ήταν ενήμεροι για το λογότυπο βιολογικής παραγωγής της ΕΕ κατά μέσο όρο στα 28 κράτη μέλη²⁰. Παράλληλα με το λογότυπο της ΕΕ, η πληροφόρηση σχετικά με τη βιολογική παραγωγή φαίνεται να μεταδίδεται επαρκώς στους καταναλωτές εν γένει – 69% των καταναλωτών της ΕΕ δήλωσαν ότι έχουν δει λογότυπο ή δήλωση που αναφέρει ότι το προϊόν διατροφής έχει παραχθεί με βιολογικές μεθόδους²¹. Η παρακολούθηση της γνώσης των καταναλωτών για το λογότυπο βιολογικής παραγωγής της ΕΕ και της εμπιστοσύνης στα βιολογικά προϊόντα μπορεί να δώσει αξιόπιστες πληροφορίες για καλύτερη στόχευση των τομέων προς βελτίωση όσον αφορά την ενημέρωση σχετικά με τα εν λόγω προϊόντα και την προώθησή τους αγοράς της ΕΕ και τρίτων χωρών (δράση 4).

Εάν, σε μεσοπρόθεσμο έως μακροπρόθεσμο ορίζοντα, δεν αυξηθεί στην ΕΕ ή στα κράτη μέλη το επίπεδο γνώσης των καταναλωτών όσον αφορά το λογότυπο βιολογικής παραγωγής της ΕΕ, ή σε περιπτώσεις που μπορεί να θεωρηθεί ότι διακυβεύεται η εμπιστοσύνη των καταναλωτών στο σύστημα βιολογικής παραγωγής, η Επιτροπή θα μπορούσε, στο πλαίσιο της νέας πολιτικής για την ενημέρωση σχετικά με τα ευρωπαϊκά γεωργικά προϊόντα και την

²⁰ Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 410 – Έρευνα EB80.2 - TNS Opinion & Social, έρευνα που διενεργήθηκε τον Νοέμβριο 2013.

²¹ Μελέτη της αγοράς καταναλωτικών αγαθών σχετικά με τη λειτουργία των προαιρετικών συστημάτων επισημάνσης των τροφίμων για τους καταναλωτές στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ιανουάριος 2014), διαθέσιμη στη διεύθυνση:
[Σύνδεσμος προς συμπλήρωση]

προώθησή τους²², να εξετάσει το ενδεχόμενο ενίσχυσης της ενημέρωσης σχετικά με το σύστημα και το λογότυπο βιολογικής παραγωγής της ΕΕ, με μια εκστρατεία χρηματοδοτούμενη από την ΕΕ. Οι εκστρατείες ενημέρωσης ή προώθησης μπορούν επίσης να εξεταστούν ως μέσο για την ενημέρωση και γνώση των καταναλωτών όσον αφορά το λογότυπο βιολογικής παραγωγής της ΕΕ και/ή τα κύρια χαρακτηριστικά του συστήματος βιολογικής παραγωγής της ΕΕ σε μία ή περισσότερες χώρες εκτός ΕΕ. Από τις εν λόγω εκστρατείες θα μπορούσαν να προκύψουν αμοιβαίες ρυθμίσεις ή συμφωνίες υπογεγραμμένες από την ΕΕ (π.χ. με τις ΗΠΑ, την Ελβετία), ή πρωτοβουλίες για την προστασία του λογότυπου βιολογικής παραγωγής της ΕΕ σε ορισμένες τρίτες χώρες.

Η ενημέρωση που απευθύνεται στους νέους καταναλωτές και τα παιδιά μπορεί επίσης να αποτελέσει σημαντικό εργαλείο για την ενίσχυση της ενημέρωσης και της εμπιστοσύνης στο σύστημα βιολογικής παραγωγής. Κατ' αυτήν την έννοια, οι εθνικές πρωτοβουλίες στο πλαίσιο των προγραμμάτων προώθησης της κατανάλωσης οπωροκηπευτικών και γάλακτος στα σχολεία επιτρέπουν την υποστήριξη δραστηριοτήτων ενημέρωσης στα σχολεία σχετικά με τα χαρακτηριστικά της βιολογικής μεθόδου παραγωγής, στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής πτυχής του προγράμματος. Η επανεξέταση των προγραμμάτων διανομής προϊόντων στα σχολεία στο πλαίσιο της ΚΓΠ²³ προβλέπει μια ευκαιρία ενίσχυσης του δεσμού με τη βιολογική παραγωγή μέσω της ενθάρρυνσης της προμήθειας βιολογικών προϊόντων και της ενσωμάτωσης θεμάτων που σχετίζονται με τη βιολογική παραγωγή στα υποστηρικτικά εκπαιδευτικά μέτρα.

Η βιολογική παραγωγή κατέχει εξέχουσα θέση στα κριτήρια της ΕΕ για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις (ΠΔΣ) που αφορούν τρόφιμα και υπηρεσίες εστίασης και υπάρχουν από το 2008 (ελάχιστο ποσοστό τροφίμων που πρέπει να παράγεται με βιολογικές μεθόδους): τα κριτήρια αυτά συνιστώνται για προαιρετική χρήση από τις δημόσιες αρχές σε όλη την Ευρώπη. Υπάρχουν δυνατότητες για τα κράτη μέλη και τους προμηθευτές του δημοσίου να αυξήσουν περαιτέρω τη χρήση των απαιτήσεων βιολογικής γεωργίας στις δημόσιες συμβάσεις, σε σχέση με τα τρόφιμα και τις υπηρεσίες εστίασης. Η Επιτροπή θα αναπτύξει ειδικό πληροφοριακό υλικό για να αυξήσει την ενημέρωση μεταξύ των δημόσιων αρχών όσον αφορά τη δυνατότητα συμπερίληψης περισσότερων πτυχών βιωσιμότητας στις συμβάσεις τους για τρόφιμα και υπηρεσίες εστίασης, συμπεριλαμβανομένων κριτηρίων βιολογικής παραγωγής (δράση 5).

²² Κατόπιν της πρότασης της Επιτροπής COM(2013)812 τελικό, η οποία είναι διαθέσιμη στη διεύθυνση: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0812:FIN:EL:PDF>

²³ Πρόταση της Επιτροπής COM(2014) 32 τελικό, 30.1.2014, 2014/0014 (COD).

Δράση 3: Η Επιτροπή θα συνεχίσει να αυξάνει την ενημέρωση σχετικά με τις δυνατότητες που προσφέρει ο κανονισμός για ενέργειες ενημέρωσης σχετικά με τα γεωργικά προϊόντα και προώθησής τους στην εσωτερική αγορά και σε τρίτες χώρες, ιδίως σχετικά με τους στόχους της πολιτικής για την προώθηση και σχετικά με τους εφαρμοστέους κανόνες και διαδικασίες αίτησης, παρουσιάζοντας το μέσο στο κοινό του τομέα βιολογικής παραγωγής, στα κράτη μέλη (μόνιμη επιτροπή για τη βιολογική γεωργία), στους ενδιαφερόμενους φορείς (συμβουλευτική ομάδα βιολογικής γεωργίας), ή σε εξειδικευμένες εκδηλώσεις για τη βιολογική γεωργία όπως η BioFach.

Δράση 4: Η Επιτροπή θα διενεργήσει:

- Περιοδικές έρευνες σχετικά με την ενημέρωση των καταναλωτών για το λογότυπο βιολογικής παραγωγής της ΕΕ.
- Ειδική έρευνα σχετικά με την ενημέρωση, την εμπιστοσύνη και την κατανόηση των καταναλωτών όσον αφορά στο σύστημα βιολογικής γεωργίας.

Δράση 5: Η Επιτροπή θα αναθεωρήσει τα κριτήριά της για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις σχετικά με τρόφιμα και υπηρεσίες εστίασης έως το τέλος του 2015 και θα αναπτύξει ειδικό πληροφοριακό υλικό που θα αποτυπώνει με παραδείγματα τη χρήση των απαιτήσεων της βιολογικής γεωργίας στις δημόσιες συμβάσεις.

4.3. Έρευνα και καινοτομία για την αντιμετώπιση των προκλήσεων όσον αφορά τους κανόνες βιολογικής παραγωγής.

4.3.1. Πεδίο εφαρμογής

Η βιολογική παραγωγή έχει αναχθεί σε γεωργικό σύστημα υψηλής εξειδίκευσης, το οποίο απαιτεί ειδική επαγγελματική εκπαίδευση, γνώση και τεχνολογίες. Υπάρχουν αρκετές προκλήσεις όσον αφορά την παραγωγή φυτικών και ζωικών προϊόντων στο πλαίσιο συστημάτων βιολογικής διαχείρισης, για παράδειγμα λόγω της περιορισμένης διαθεσιμότητας ορισμένων υλικών στη βιολογική τους μορφή. Οι σημαντικότεροι περιορισμοί σχετίζονται με τη διατροφή των ζώων, ειδικότερα την προμήθεια πρωτεϊνών και μικροθρεπτικών στοιχείων, και με τη διαθεσιμότητα βιολογικών σπόρων. Τα εμπόδια αυτά πρέπει να αντιμετωπιστούν και να ξεπεραστούν, ιδίως ενόψει της πιθανής σταδιακής κατάργησης ορισμένων ισχυουσών εξαιρέσεων και παρεκκλίσεων από τους κανόνες.

Επιπλέον των εν λόγω προκλήσεων, η Επιτροπή προτείνει να δοθεί περαιτέρω προσοχή σε συγκεκριμένα ζητήματα ανάπτυξης του τομέα, όπως: α) καινοτόμες μεθόδους για τη διαχείριση των επιβλαβών οργανισμών· β) εναλλακτικές λύσεις έναντι των προϊόντων χαλκού για οικολογικά φυτοπροστατευτικά προϊόντα· γ) μείωση της κατανάλωσης ενέργειας από τα θερμοκήπια· δ) βελτίωση της γονιμότητας του εδάφους· ε) βελτιωμένη χρήση της ενέργειας· στ) συνύπαρξη της βιολογικής γεωργίας με τη μη βιολογική γεωργία και ζ) συστατικά και τεχνικές αμφότερα συμβατά με τη μεταποίηση βιολογικών τροφίμων. Η 3η έκθεση διερεύνησης²⁴ της μόνιμης επιτροπής γεωργικής έρευνας (MEGE) προσδιορίζει επίσης συναφείς τομείς έρευνας.

Η διαθεσιμότητα βιολογικών πρωτεϊνούχων ζωοτροφών έχει αναλυθεί από πολλά ερευνητικά προγράμματα, χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ, σχετικά με τη βιολογική γεωργία και τη γεωργία χαμηλών εισροών²⁵. Ωστόσο, η έρευνα για τις καλλιέργειες πρωτεϊνούχων φυτών παρέμεινε περιορισμένη σε σύγκριση με άλλους κλάδους παραγωγής, με αποτέλεσμα οι

²⁴ http://ec.europa.eu/research/agriculture/scar/pdf/scar_feg3_final_report_01_02_2011.pdf

²⁵ Ειδικότερα, τα LEGUME-FUTURES, MicroFIX, και INTERCROP.

αποδόσεις των καλλιεργειών πρωτεϊνούχων φυτών να υστερούν τις τελευταίες δεκαετίες. Η ανανέωση των επενδύσεων στην έρευνα για την παραγωγή πρωτεϊνούχων καλλιεργειών θα μπορούσε να συμβάλει ώστε να καλυφθεί εκ νέου το κενό, οδηγώντας σε μεγαλύτερη σταθερότητα αποδόσεων και υψηλότερη ποιότητα προϊόντων (περιεκτικότητα σε πρωτεΐνες, πεπτικότητα κ.λπ.), ούτως ώστε οι καλλιέργειες πρωτεϊνούχων φυτών να καταστούν περισσότερο κερδοφόρες για τους γεωργούς και για ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού.

Η έρευνα θα μπορούσε επίσης να οδηγήσει σε βελτιώσεις της διατροφής των ζώων, της αποδοτικότητας των ζωοτροφών, της αναπαραγωγής και των κτηνοτροφικών πρακτικών στη βιολογική παραγωγή, αν εστιαστεί στην αυξημένη βιωσιμότητα, την αποδοτικότητα των πόρων, περιλαμβανομένης της προστασίας των υδάτων και του εδάφους, τη βιοποικιλότητα, καθώς και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και τον μετριασμό των επιπτώσεών της.

Η διαθεσιμότητα βιολογικών σπόρων, ζωικού υλικού και νεαρών ιχθυδίων και γόνου δίθυρων μαλακίων αποτελεί επίσης μια πρόκληση οικονομικής και τεχνικής φύσεως για τους παραγωγούς βιολογικών προϊόντων. Παρόλο που η κατάσταση φαίνεται να έχει βελτιωθεί ελαφρώς όσον αφορά τον βιολογικό γόνο, σημειώνεται σημαντική χρήση εξαιρέσεων που επιτρέπουν τη χρήση συμβατικού μη βιολογικού γόνου. Είναι σημαντικό να αυξηθεί η ενημέρωση που απευθύνεται στους παραγωγούς σχετικά με τη διαθεσιμότητα βιολογικών σπόρων σε όλη την ΕΕ, μέσω μιας βάσης δεδομένων σπόρων σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η Επιτροπή συνιστά στους εμπλεκόμενους ενδιαφερόμενους φορείς να συγκροτήσουν μια βάση δεδομένων σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με τη διαθεσιμότητα βιολογικών σπόρων. Η Επιτροπή ενθαρρύνει τους ενδιαφερόμενους –ιδίως στο πλαίσιο του γνωμοδοτικού συμβουλίου υδατοκαλλιέργειας– να εξετάσουν παρόμοιες πρωτοβουλίες σε σχέση με τη διαθεσιμότητα βιολογικών ιχθυδίων και βιολογικού γόνου δίθυρων οστρακοειδών.

Προκειμένου να ολοκληρωθεί η προσέγγιση αυτή, είναι επίσης απαραίτητο να περιοριστεί αυστηρά η χρήση παρεκκλίσεων από την αρχή της υποχρεωτικής χρήσης βιολογικών σπόρων. Είναι επίσης απαραίτητο να αυξηθεί η έρευνα σε τεχνικές αναπαραγωγής, εξετάζοντας επίσης τη χρήση των τοπικών πληθυσμών και ημιοικόσιτων ειδών για την παραγωγή βιολογικών σπόρων, διασφαλίζοντας παράλληλα τη συμβατότητά τους με τις αρχές και τους στόχους της βιολογικής γεωργίας. Οι παραγωγοί βιολογικής υδατοκαλλιέργειας επισημαίνουν ότι η διαθεσιμότητα βιολογικών ιχθυδίων και γόνου δίθυρων μαλακίων εξακολουθεί να αποτελεί παράγοντα που περιορίζει την ανάπτυξη του κλάδου.

4.3.2. Μέσα

Το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» – το πρόγραμμα-πλαίσιο της ΕΕ για την έρευνα και την καινοτομία, μπορεί να επιφέρει λύσεις και μέσα για την περαιτέρω βελτίωση της απόδοσης και της αφομοίωσης των αποτελεσμάτων της έρευνας. Το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» περιλαμβάνει διάφορους μηχανισμούς για την προαγωγή της έρευνας και της καινοτομίας, της επίδειξης, του συντονισμού, της δικτύωσης και της κατάρτισης, καθώς και της υποστήριξης υποδομών και καινοτομιών, π.χ. στις ΜΜΕ.

Η συμμετοχή του τομέα της βιολογικής γεωργίας στην ευρωπαϊκή σύμπραξη καινοτομίας για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας (ΕΣΚ) θα είναι ουσιώδης για την ενίσχυση της καινοτομίας και τη βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ της επιστήμης, της γεωργικής εκμετάλλευσης, της παροχής συμβουλών για γεωργικές εκμεταλλεύσεις και του κόσμου της βιομηχανίας, τόσο σε περιφερειακό όσο και σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Για την αντιμετώπιση των επικείμενων προκλήσεων, χρειάζεται περαιτέρω συμμετοχή των γεωργών με στόχο τη βελτίωση του προσδιορισμού των αναγκών έρευνας και καινοτομίας (δράση 6). Στο πλαίσιο της ΕΣΚ μπορούν να χρησιμοποιηθούν διάφορες μορφές για τη

διερεύνηση ειδικών θεμάτων που είναι σημαντικά για τη βιολογική γεωργία και που θα ενέπνεαν την ενεργό συμμετοχή των γεωργών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάσουν, μεταξύ άλλων, την κατάργηση των παρεκκλίσεων κατά τον καθορισμό των προτεραιοτήτων καινοτομίας στο πλαίσιο των προγραμμάτων αγροτικής ανάπτυξης. Κατά τον καθορισμό των εν λόγω προτεραιοτήτων, τα κράτη μέλη μπορούν να ενισχύσουν την ενημέρωση μεταξύ γεωργών και ερευνητών και να διευκολύνουν τη συγκρότηση επιχειρησιακών ομάδων για τα θέματα αυτά. Στο διάστημα μεταξύ 2000 και 2012, 49 ερευνητικά προγράμματα, χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ, σχετικά με τη γεωργία χαμηλών εισροών και τη βιολογική γεωργία ενίσχυσαν την ικανότητα έρευνας και καινοτομίας του τομέα της βιολογικής παραγωγής²⁶. Η ενίσχυση της μετουσίωσης της γνώσης που αποκομίζεται μέσω της έρευνας σε πραγματική πρακτική, ιδίως σε σχέση με τις μεθόδους παραγωγής, αυξάνει την αποδοτικότητα των αποτελεσμάτων της έρευνας και βελτιώνει την απόδοση του κλάδου. Πρέπει να ενθαρρύνονται ιδιαίτερα μέτρα για την αξιοποίηση της υφιστάμενης γνώσης από την έρευνα και την πρακτική ούτως ώστε να δοκιμάζονται πιθανές λύσεις και να μετατρέπονται σε πρακτικές.

Η τεχνολογική πλατφόρμα για την έρευνα για τα βιολογικά τρόφιμα και τη βιολογική γεωργία (ΓΠ Βιολογικών προϊόντων), θα μπορούσε να διαδραματίσει τον δικό της ρόλο παρέχοντας επίσης τη συμβολή της σε ένα στρατηγικό θεματολόγιο για την έρευνα και την καινοτομία.

Υπάρχουν δυνατότητες περαιτέρω βελτίωσης του συντονισμού των δραστηριοτήτων χρηματοδότησης της έρευνας για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» προβλέπει στήριξη για δίκτυα εθνικών φορέων χρηματοδότησης για την ανάληψη κοινών προσκλήσεων. Θα προαχθούν ενεργά οι δυνατότητες περαιτέρω χρήσης του δικτύου ERA-Net και/ή μέσω κοινού προγραμματισμού, ενθαρρύνοντας με τον τρόπο αυτόν τις ήδη υφιστάμενες συνεργασίες, π.χ. το ERA-Net CORE-Organic Plus.

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020», στα προγράμματα εργασίας πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι εν λόγω προκλήσεις και τα διδάγματα που αποκομίζονται όσον αφορά τον προσδιορισμό των ερευνητικών αναγκών από τους γεωργούς, την ανταλλαγή ερευνητικών αποτελεσμάτων, περιλαμβανομένων και αποτελεσμάτων από άλλους κλάδους παραγωγής, και τον περαιτέρω συντονισμό των ευρωπαϊκών ερευνητικών έργων (δράση 7).

Δράση 6: Η Επιτροπή θα διοργανώσει συνέδριο το 2015 για τον προσδιορισμό των προτεραιοτήτων στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας για τους παραγωγούς σε σχέση με τις προκλήσεις που ενδέχεται να προκύψουν από τους μελλοντικούς κανόνες βιολογικής παραγωγής.

Δράση 7: Η Επιτροπή θα λάβει υπόψη στις σχετικές μορφές του προγράμματος «Ορίζοντας 2020»:

- την ανάγκη ενίσχυσης της έρευνας, της ανταλλαγής και της αφομοίωσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων μέσω ειδικών μέτρων όπως οι δράσεις έρευνας και καινοτομίας, τα θεματικά δίκτυα, και άλλοι τύποι «δράσεων συνεργασίας και υποστήριξης» για την επίτευξη συνεργειών μεταξύ, αφενός, ερευνητικών αποτελεσμάτων άλλων κλάδων παραγωγής και, αφετέρου, ερευνών συμβατικής και βιολογικής παραγωγής·
- την υποστήριξη του ERA-Net ή άλλων τύπων μέσων για τη βελτίωση του

²⁶

http://ec.europa.eu/research/bioeconomy/agriculture/news-events/news/20120903_en.htm

συντονισμού της έρευνας μεταξύ οργανισμών χρηματοδότησης της έρευνας στην ΕΕ, ενόψει της παρουσίασης κοινών ερευνητικών προσκλήσεων.

4.4. Παρακολούθηση και αξιολόγηση

Η διαθεσιμότητα στατιστικών δεδομένων είναι ουσιώδης για τη διαμόρφωση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της εφαρμογής της πολιτικής της Ένωσης για τη βιολογική παραγωγή, ιδίως όσον αφορά τη γνώση για τον κλάδο παραγωγής, για τις τιμές σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού βιολογικών τροφίμων, για το εμπόριο, για τις προτιμήσεις των καταναλωτών και ειδικούς διαύλους εμπορικής προώθησης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή χρηματοδοτεί ένα ερευνητικό πρόγραμμα «Δίκτυο δεδομένων για καλύτερη πληροφόρηση για την ευρωπαϊκή αγορά βιολογικών προϊόντων – Δίκτυο δεδομένων βιολογικών προϊόντων» με στόχο την αύξηση της διαφάνειας της ευρωπαϊκής αγοράς βιολογικών τροφίμων μέσω βελτιωμένης διαθεσιμότητας γνώσης της αγοράς σχετικά με τον τομέα αυτόν²⁷. Οι περαιτέρω προσπάθειες συγκέντρωσης, ανάλυσης και διάδοσης υφιστάμενων δεδομένων θα αυξήσουν τη διαφάνεια και την εμπιστοσύνη στον τομέα των βιολογικών προϊόντων.

Για την καλύτερη αξιολόγηση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας της εφαρμογής της νομοθεσίας της ΕΕ, πρέπει επίσης να βελτιωθεί η γνώση για το πώς κατανέμεται η προστιθέμενη αξία κατά μήκος της αλυσίδας και σε ποιον βαθμό ωφελεί τους παραγωγούς γεωργικών προϊόντων (δράση 9). Η ελκυστικότητα του τομέα της βιολογικής παραγωγής για τις μικρές εκμεταλλεύσεις και τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, ιδίως όσον αφορά τα εμπόδια και την ελκυστικότητα της ένταξης στο σύστημα βιολογικής παραγωγής αποτελεί επίσης σημαντικό στοιχείο σε σχέση με την εφαρμογή της νέας ΚΓΠ.

Αξιολόγηση της προόδου του σχεδίου δράσης θα πραγματοποιηθεί το 2020.

Δράση 8: Η Επιτροπή θα δημοσιεύει τακτικές εκθέσεις σχετικά με τη βιολογική παραγωγή στην ΕΕ, που θα περιλαμβάνουν ιδίως πληροφορίες σχετικά με τις εκτάσεις, τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις που δραστηριοποιούνται στη βιολογική παραγωγή, καθώς και τους κύριους κλάδους παραγωγής.

Δράση 9: Η Επιτροπή προτίθεται:

- να αναλύσει την κατανομή της προστιθέμενης αξίας κατά μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού τροφίμων·
- να αναλύσει τα εμπόδια που ανακύπτουν ως προς την ένταξη στον τομέα της βιολογικής παραγωγής, μέσω μιας έρευνας σχετικά με την ελκυστικότητα του συστήματος βιολογικής παραγωγής, ιδίως για τις μικρές εκμεταλλεύσεις, και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στον τομέα της μεταποίησης τροφίμων.

5. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΕ

Ο κίνδυνος της απώλειας της εμπιστοσύνης των καταναλωτών αποτελεί μία από τις μείζονες προκλήσεις για τον τομέα της βιολογικής παραγωγής.

²⁷ Τα αρχικά αποτελέσματα δείχνουν ότι υπάρχει ανάγκη περαιτέρω εναρμόνισης της μεθοδολογίας για τη συλλογή δεδομένων.

Κατόπιν του νέου πλαισίου για τη διαπίστευση και την εποπτεία της αγοράς στην Ευρωπαϊκή Ένωση²⁸ η διαπίστευση έχει καταστεί το κύριο μέσο για την πιστοποίηση της τεχνικής επάρκειας των οργανισμών αξιολόγησης της συμμόρφωσης, όπως των φορέων ελέγχου στον τομέα της βιολογικής παραγωγής. Η διαπίστευση στην ΕΕ πραγματοποιείται πλέον από έναν εθνικό οργανισμό διαπίστευσης ο οποίος ασκεί δημόσια εξουσία.

Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής συνεργασίας για τη διαπίστευση συγκροτήθηκε μια ειδική ομάδα για να εξετάσει συγκεκριμένα τα θέματα που αφορούν τη διαπίστευση των φορέων ελέγχου που δραστηριοποιούνται στον τομέα της βιολογικής παραγωγής. Το έργο της, σε στενή συνεργασία με την Επιτροπή, οδήγησε στην έγκριση ενός υποχρεωτικού εγγράφου για τους εθνικούς οργανισμούς διαπίστευσης που δραστηριοποιούνται στον εν λόγω τομέα, το οποίο ισχύει από τον Ιανουάριο του 2014²⁹.

Παράλληλα, η Επιτροπή, μέσω του Γραφείου Τροφίμων και Κτηνιατρικών Θεμάτων (ΓΤΚΘ) διεξήγαγε το 2012 και το 2013 10 ελέγχους σε κράτη μέλη και 4 ελέγχους σε τρίτες χώρες σχετικά με το σύστημα ελέγχου βιολογικής παραγωγής. Υπό το πρίσμα των πορισμάτων όπως περιγράφονται στις εκθέσεις του ΓΤΚΘ, φαίνεται ότι απαιτείται περαιτέρω συντονισμός και συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών και των εθνικών οργανισμών διαπίστευσης (δράση 10) με στόχο μια αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη εποπτεία των φορέων ελέγχου στην ΕΕ.

Σε ό,τι αφορά τις εισαγωγές, φαίνεται επίσης απαραίτητη η διευκόλυνση της μεταβίβασης πιστοποιητικών εισαγωγής βιολογικών προϊόντων, καθώς και η αύξηση της ενημέρωσης για τη χρήση τους μεταξύ των επιχειρήσεων και των τελωνειακών αρχών των κρατών μελών, ιδίως μέσω του TARIC³⁰, του διαδικτυακού ολοκληρωμένου κοινοτικού δασμολογίου (δράση 11).

Είναι επίσης απαραίτητο να μειωθεί και να απλουστευθεί ο διοικητικός φόρτος και να αυξηθεί η ανιχνευσιμότητα των βιολογικών προϊόντων με τη χρήση ενός ηλεκτρονικού συστήματος πιστοποίησης (δράση 12).

Οι πρακτικές απάτης και οι εσκεμμένες παραβάσεις είναι ένας από τους κύριους παράγοντες που μπορούν να επηρεάσουν την εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Η ΕΕ θα υποστηρίξει τα κράτη μέλη και άλλους παράγοντες στην αλυσίδα τροφίμων για τον καθορισμό δράσεων με στόχο την πρόληψη και την αντιμετώπιση αυτών των παραβάσεων (δράση 13).

²⁸ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 765/2008.

²⁹ Κατευθυντήριες γραμμές για τη χρήση των προτύπων EN 45011 και ISO/EC 17021 για πιστοποίηση βάσει του EN ISO 3834 (δημοσιεύθηκε στις 3 Ιουλίου 2013): <http://www.european-accreditation.org/publication/ea-6-02-m>.

³⁰ http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=el

Δράση 10: Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να διερευνήσουν δυνατότητες συνεργειών και απλοποιήσεων μεταξύ των δραστηριοτήτων των οργανισμών διαπίστευσης και των αρμόδιων αρχών.

Η Επιτροπή θα καταρτίσει περαιτέρω οδηγίες το 2016. Η Επιτροπή θα βρίσκεται σε επαφή, εφόσον απαιτείται, με τους οργανισμούς διαπίστευσης που είναι αρμόδιοι για την εποπτεία των φορέων ελέγχου σε τρίτες χώρες.

Δράση 11: Η Επιτροπή θα προτείνει στην επιτροπή TARIC να ενσωματώσει τις απαιτήσεις της νομοθεσίας για τη βιολογική παραγωγή στη βάση δεδομένων TARIC.

Δράση 12: Η Επιτροπή θα αναπτύξει:

- ένα σύστημα ηλεκτρονικής πιστοποίησης για τις εισαγωγές, ως ενότητα που θα ενσωματωθεί στο σύστημα TRACES (μελλοντικό σύστημα διαχείρισης πληροφοριών για τους επίσημους ελέγχους – IMSOC) έως το 2015·
- μια προσέγγιση για την ηλεκτρονική πιστοποίηση στην εσωτερική αγορά που θα ενσωματωθεί στο μελλοντικό σύστημα διαχείρισης πληροφοριών για τους επίσημους ελέγχους (IMSOC).

Δράση 13: Η Επιτροπή θα συνδράμει τα κράτη μέλη στην ανάπτυξη και την εφαρμογή μιας πολιτικής πρόληψης της απάτης στον τομέα των βιολογικών προϊόντων, μέσω:

- στοχευμένων εργαστηρίων για την ανταλλαγή διδαγμάτων που αποκομίζονται και ορθών πρακτικών, και
- της ανάπτυξης συλλογών/βιβλίων αποτύπωσης περιπτώσεων.

6. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΔΙΑΣΤΑΣΗΣ ΤΗΣ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΕΕ

Η ΕΕ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στο εμπόριο τροφίμων, ιδίως όσον αφορά προϊόντα υψηλής ποιότητας. Με σύνολο εισαγωγών και εξαγωγών ύψους 196 δισεκατομμυρίων ευρώ ετησίως (μέσος όρος δεδομένων 2010-2012), η ΕΕ είναι ο κυριότερος παράγοντας που εμπορεύεται γεωργικά προϊόντα παγκοσμίως. Η εξαγωγική δύναμη της ΕΕ έγκειται στα τελικά προϊόντα τα οποία είναι έτοιμα για κατανάλωση, τόσο τα κατεργασμένα όσο και τα ακατέργαστα, όπου η ΕΕ εμφανίζει καθαρό εμπορικό ισοζύγιο 6,7 δισεκατομμυρίων ευρώ (μέσος όρος 2010-2012). Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται οίνοι, οινοπνευματώδη ποτά, τυριά και επεξεργασμένα κρέατα που παράγουν σημαντική προστιθέμενη αξία στην αλυσίδα.

Διασφαλίζοντας ότι οι παραγωγοί βιολογικών προϊόντων της ΕΕ θα ακολουθήσουν την τάση της ευρωπαϊκής βιομηχανίας τροφίμων, με πλήρη ανάπτυξη της δύναμής τους, θα ωφεληθούν οι παραγωγοί στην ΕΕ.

Μαζί με το αυξημένο εμπόριο, το καθεστώς βιολογικής παραγωγής της ΕΕ πρέπει να εξασφαλίζει ότι τα εισαγόμενα προϊόντα συμμορφώνονται με τον αυστηρό ορισμό της ΕΕ για τα βιολογικά τρόφιμα και τη βιολογική γεωργία. Επιπλέον, είναι ακόμη περισσότερο αναγκαίο να εγγυάται στους καταναλωτές την ακεραιότητα του συστήματος ελέγχου στις τρίτες χώρες σε σχέση με τη χρήση της επισήμανσης και του λογότυπου βιολογικής παραγωγής.

Οι αναπτυσσόμενες χώρες αποτελούν σημαντικό τόπο καταγωγής για τις εισαγωγές της ΕΕ όσον αφορά τα βιολογικά προϊόντα. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στον αντίκτυπο της εφαρμογής νέων κανόνων ελέγχου και παραγωγής, προκειμένου να διασφαλισθεί η ομαλή συνέχεια του εμπορίου από τις αναπτυσσόμενες χώρες (δράση 14).

Ορισμένες από τις συμφωνίες ισοδυναμίας που έχει συνάψει η ΕΕ με άλλες κορυφαίες αγορές βιολογικών προϊόντων στον κόσμο προβλέπουν αμοιβαίους όρους για τους παραγωγούς της ΕΕ, αν και το πεδίο εφαρμογής τους διαφέρει κάπως. Μόνον η συμφωνία μεταξύ της ΕΕ και των ΗΠΑ προβλέπει συνεργασία βάσει κανονιστικών ρυθμίσεων και προτύπων σχετικά με τη βιολογική παραγωγή. Επιδιώκοντας να επεκτείνει τις συμφωνίες με τις άλλες κορυφαίες αγορές βιολογικών προϊόντων ούτως ώστε να συμπεριληφθεί συνεργασία βάσει κανονιστικών ρυθμίσεων και προτύπων, η Επιτροπή θα επιχειρήσει να επιτύχει στενότερη σύγκλιση μεταξύ των προτύπων βιολογικής παραγωγής των εν λόγω αγορών. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα διερευνήσει τη δυνατότητα μιας πολυμερούς συμφωνίας μεταξύ των κορυφαίων αγορών βιολογικών προϊόντων (δράση 15). Μια τέτοια πολυμερής συμφωνία, υποστηριζόμενη από συνεργασία βάσει κανονιστικών ρυθμίσεων, θα μπορούσε να δημιουργήσει συνέργειες στο σύστημα εποπτείας και ελέγχου, διευκολύνοντας με τον τρόπο αυτόν τη βιολογική παραγωγή με εξαγωγικό προσανατολισμό στις κυριότερες χώρες βιολογικής παραγωγής και στις αναπτυσσόμενες χώρες εξίσου.

Παρότι δεν υπάρχουν διαθέσιμα λεπτομερή στοιχεία σχετικά με τους όγκους και τις αξίες των εμπορικών ροών βιολογικών προϊόντων, είναι σημαντικό να βελτιωθεί η γνώση του εμπορίου, να προσδιοριστούν, επί παραδείγματι, υφιστάμενες και πιθανές αγορές για τα προϊόντα της ΕΕ, και να επικεντρωθεί η εξωτερική δράση στους κορυφαίους εμπορικούς εταίρους της ΕΕ (δράση 16).

Ο κώδικας τροφίμων - *Codex Alimentarius* (που καταρτίστηκε από τον Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας - FAO και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας - ΠΟΥ, με 185 χώρες μέλη και 1 μέλος οργανισμό (ΕΕ)) θέτει πρότυπα που χρησιμοποιούνται ως σημεία αναφοράς στο διεθνές εμπόριο, συμπεριλαμβανομένου του εμπορίου βιολογικών προϊόντων. Με την ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου, και τον κίνδυνο αποκλίσεων μεταξύ εθνικών προτύπων, ιδίως για τους αναδυόμενους τομείς, προκύπτει η ανάγκη να συνεχιστούν οι εργασίες για την επικαιροποίηση και συμπλήρωση του ισχύοντος προτύπου κώδικα (δράση 17).

Η προστασία του νέου λογότυπου βιολογικής παραγωγής της ΕΕ επιτυγχάνεται με την καταχώρισή του ως συλλογικού εμπορικού σήματος στο ευρωπαϊκό Γραφείο Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της Εσωτερικής Αγοράς και σε περιορισμένο αριθμό γειτονικών χωρών όπως η Ελβετία και η Νορβηγία. Προκειμένου να διασφαλισθεί ότι δεν γίνεται καταχρηστική χρήση του λογότυπου βιολογικής παραγωγής της ΕΕ σε τρίτες χώρες, πρέπει να επιδιώκεται η καταχώρισή του ως εμπορικού σήματος, λαμβάνοντας υπόψη το δυναμικό της αγοράς και τον κίνδυνο καταχρηστικής χρήσης του λογότυπου βιολογικής παραγωγής της ΕΕ (δράση 18).

Δράση 14: Η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει και να συνεργάζεται με εμπορικούς εταίρους στις αναπτυσσόμενες χώρες στο πλαίσιο της αναπτυξιακής πολιτικής της ΕΕ. Θα εξετάσει το ενδεχόμενο διαβουλεύσεων με ενδιαφερόμενους και εκπροσώπους των αναπτυσσόμενων χωρών από τις οποίες εισάγονται προϊόντα στην ΕΕ προκειμένου να διασφαλιστούν οι εμπορικές συναλλαγές βάσει της νομοθεσίας της ΕΕ.

Δράση 15: Η Επιτροπή θα εξετάσει το ενδεχόμενο αυξημένης σύγκλισης προτύπων μεταξύ κορυφαίων εταίρων στον τομέα της βιολογικής παραγωγής και θα διερευνήσει τη δυνατότητα πολυμερούς συμφωνίας.

Δράση 16: Η Επιτροπή θα διερευνήσει διάφορες δυνατότητες συγκέντρωσης και ανάλυσης στατιστικών δεδομένων σχετικά με τον όγκο και την αξία των εμπορικών συναλλαγών με τρίτες χώρες, προκειμένου να βελτιώσει τη γνώση δυνητικών αγορών για τον τομέα βιολογικής παραγωγής της ΕΕ. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στις αναπτυσσόμενες χώρες, ως παρόντων και δυνητικά αναπτυσσόμενων προμηθευτών προς τις αγορές της ΕΕ.

Δράση 17: Όσον αφορά τον κώδικα τροφίμων (*Codex Alimentarius*), η Επιτροπή θα υποστηρίξει την ανάπτυξη κανόνων για την υδατοκαλλιέργεια και θα διερευνήσει τη σκοπιμότητα της έναρξης εργασιών σχετικά με κανόνες παραγωγής βιολογικού οίνου.

Δράση 18: Η Επιτροπή θα αυξήσει την προστασία του λογότυπου βιολογικής παραγωγής της ΕΕ σε τρίτες χώρες μέσω της καταχώρισής του ως συλλογικού εμπορικού σήματος και/ή μέσω διμερών συμφωνιών.